

**Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání
Školní družina při ZŠ Vincence Junka Dolní Čermná**



Ať jsi děvče, nebo klučina,
správných dětí je tu většina.
Pojď si s námi hrát, uvidíš, že
budeš s námi rád.

Obsah

1.	Identifikační údaje ŠD	3
2.	Charakteristika školní družiny	4
3.	Cíle ŠD	4
4.	Délka a časový plán vzdělávání	4
5.	Formy činnosti	5
6.	Vzdělávací obsah	6
6.1.	Člověk a jeho svět	7
6.2.	Lidé kolem nás	8
6.3.	Lidé a čas	9
6.4.	Rozmanitosti přírody	10
6.5.	Člověk a jeho zdraví	11
7.	Péče o žáky se specifickými vzdělávacími potřebami	13
8.	Podmínky pro přijímání žáků, průběh a ukončování vzdělávání	13
9.	Podmínky materiální	13
10.	Podmínky personální	14
11.	Ekonomické podmínky	14
12.	Evaluační	14
13.	Bezpečnost a ochrana zdraví žáků	15
13.1.	Hygiena a bezpečnost v ŠD	15
13.2.	Psychosociální podmínky v ŠD	15
13.3.	Osnova poučení žáků o bezpečném chování při činnostech ŠD i mimo ni	16
13.4.	Poučení o bezpečnosti před odchodem na prázdniny	16
13.5.	Poučení o bezpečnosti před akcemi	16
13.6.	Poučení o bezpečnosti při vycházkách a pobytu v přírodě	16
13.7.	Poučení o bezpečnosti při sportovních činnostech (hřiště, tělocvična)	17
13.8.	Poučení o bezpečnosti při rukodělných činnostech a přípravě na vyučování	17
13.9.	Poučení o správném stravování	17
13.10.	Bezpečný internet a mobilní telefon	17
13.11.	Setkání s neznámým člověkem	18
13.12.	Setkání s neznámým zvířetem	18
13.13.	V blízkosti otevřeného ohně	18
13.14.	Práce s ostrými předměty (nože, nůžky, kružítko, tužky, jehly, dlátko, pilky)	18
13.15.	Při přesunech (po chodbách školy i mimo budovu školy)	18
13.16.	Na zastávkách autobusu, při vystupování, nastupování a při jízdě autobusem	19
13.17.	Prevenční rizikového chování	19
14.	Přílohy	20

1. Identifikační údaje ŠD

Název ŠD: Školní družina při ZŠ Vincence Junka Dolní Čermná
IČO školy: 70996806
Sídlo: Dolní Čermná 4, 561 53
Charakteristika: 3 oddělení školní družiny
Zřizovatel: obec Dolní Čermná
Adresa pro dálkový přístup:
e-mail: zs@dolni-cermna.cz
Telefon: 465 393 280
Vedení školy: ředitelka: Mgr. Jitka Beranová
zástupkyně ředitelky: Mgr. Olga Pokorná
Zpracovatel: vedoucí vychovatelka: Monika Sklenářová
vychovatelky: Monika Motyčková
Věra Marešová
Koordinátor ŠVP
školy: Mgr. Eva Krsková
Platnost dokumentu: od 1. 9. 2022, č.j. ZSVJDC/2022/276/JB
Dokument nahrazuje: ŠVP Školní družina při ZŠ Vincence Junka ze dne 1. 9. 2012,
č.j.207/2012/JB

podpis ředitele

razítko školy

2. Charakteristika školní družiny

Oddělení školní družiny jsou v přízemí hlavní budovy ZŠ Vincence Junka v Dolní Čermné. ŠD je určena žákům 1. až 5. třídy (6 - 11 let), ale v rámci ranní družiny ji mohou navštěvovat i žáci starší, kteří přijíždějí do školy autobusem dříve. Dvě oddělení jsou složena z dětí různých věkových skupin, což se osvědčuje jako výhoda, starší žáci předávají své dovednosti mladším. Jedno oddělení je tvořeno žáky jedné třídy.

Hlavní náplní ŠD je regenerace sil po vyučování, zájmové vyžití a rozvoj tvořivosti. Pomocí volnočasových aktivit vedeme děti k vzájemnému respektu, spolupráci, otevřené komunikaci a citlivému vztahu k přírodě a okolí. Učíme je chránit si své zdraví. Ve spolupráci se školou a rodinou vychováváme z dětí osobnosti s patřičným sebehodnocením, které jsou schopné samostatně se rozhodovat a jsou odolné vůči negativním vlivům. Děti se učí znát svou cenu a díky tomu později najdou místo ve zdravé sociální skupině. Chceme umožňovat dostatečný pohyb na zdravém vzduchu a tělovýchovné aktivity.

Provozní doba:

ranní ŠD - denně od 6¹⁵ - 7³⁰ hod.

odpolední ŠD - denně od 11¹⁵ – 16¹⁵ hod. (dle rozvrhu případně od 10²⁰)

3. Cíle ŠD

Jakékoli pedagogické působení vyžaduje stanovení jasných a srozumitelných cílů, od kterých se později odvíjejí prostředky a výchovné strategie pro dosažení požadovaných výsledků. Zájmové činnosti, kterým se dítě ve družině věnuje, mají za úkol obohacovat jeho denní program. Vychovatelka zajišťuje odborné vedení při rozvíjení osvojených dovedností a maximálně podporuje individuální vývoj dítěte.

Cíle naší ŠD jsou:

- posilovat komunikační schopnosti
- motivovat k celoživotnímu vzdělávání
- vést k uplatňování znalostí o životním prostředí a o bezpečnosti a ochraně zdraví
- usnadnit žákům přechod z předškolního vzdělávání a rodinné péče do povinného a pravidelného režimu
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, respektovat práci svou i ostatních, začlenit se do společnosti
- pomáhat dětem rozvíjet své schopnosti, uplatňovat osvojené znalosti a dovednosti s návazností na školu
- vést děti k poznání světových i evropských kulturních tradic a hodnot jako základ pro toleranci a respekt k jiným kulturám, náboženstvím a etnikům
- nespecifická primární prevence rizikových faktorů
- vést k smysluplnému využívání volného času
- vést k formování mravních hodnot a postojů
- vést k pochopení a uplatňování principů demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod, principu rovnosti žen a mužů

4. Délka a časový plán vzdělávání

ŠVP obsahuje program činností na dobu jednoho vzdělávacího cyklu. Ten je vzhledem k věkové skladbě dětí tvořen na pět let. Výhodou je jeho operativnost, jelikož můžeme kreativně reagovat na možné změny podmínek a propojovat či přesunovat témata během celé

docházky dětí do družiny. Vše se pak promítá do ročních tematických plánů s ohledem na dlouhodobé projekty. ŠVP představuje smysluplné uspořádání na sebe navazujících výchovných a vzdělávacích prvků, které přispívají ke zdokonalení rozvoje dětské osobnosti.

Časový plán se odvíjí také od forem činností, pro jednotlivé náměty se počítá s průběžným působením vychovatelky, s činnostmi vyplývajících z týdenní (pravidelné) činnosti i s příležitostnými akcemi. Časová dotace příležitostných akcí závisí na charakteru akce. Pro činnost ŠD je důležité, že pracujeme s dětmi v době zvýšené únavy po vyučování, a tedy menší výkonnosti. Odolnost dětí vůči únavě souvisí s věkovými a individuálními zvláštnostmi dětí (kondice, zdravotní stav, temperament, styl výchovy v rodině, úroveň schopností i způsob práce učitele ve vyučování). V ranní družině zařazujeme klidné činnosti, které probíhají spíše individuálně. Po vyučování a obědě jsou vhodné spíše odpočinkové činnosti, doba se řídí potřebami dítěte. Po odpočinku následují rekreační a zájmové činnosti, v režimu nechybí pohybové aktivity jako vhodná kompenzace dopoledního sedavého režimu. Jednotlivé druhy činností se navzájem prolínají. Reagujeme tak na počet a strukturu dětí v oddělení ŠD i na změny výchovné situace během dne.

Režim dne:

6¹⁵ – 7³⁰ – ranní družina
11¹⁵ – 11⁵⁰ – hygiena, oběd
11⁵⁰ – 12³⁰ – odpočinková a relaxační činnost
12³⁰ – 14⁴⁵ – hlavní odpolední činnosti (pobyt venku, zájmová výchovná činnost)
14⁴⁵ – 16¹⁵ – individuální činnosti dětí, ukončení činnosti ŠD

Zákonný zástupce dítěte získává důležité informace o chodu družiny prostřednictvím elektronického systému Bakaláři. O příležitostných akcích je informován formou návratky. Další informace i zajímavosti se dozvídá na internetových stránkách ŠD a samozřejmě také při individuálních schůzkách. S vychovatelkami lze komunikovat i elektronickou cestou. V neposlední řadě mohou zákonní zástupci využít pravidelné konzultační hodiny, které se konají vždy první pondělí v měsíci od 15.00 do 16.00 hodin (po předchozí domluvě).

Časové rozvržení a uspořádání činností se řídí požadavky psychohygieny na podporu zdravého tělesného, duševního i sociálního vývoje dítěte. Stravování dětí probíhá ve školní jídelně za dozoru vychovatelek. Pitný režim zajišťují zpravidla vychovatelky (šťáva/čaj), nebo si mohou děti nosit vlastní pití z domova.

5. Formy činnosti

Školní družina je školské zařízení, které ve svém vzdělávacím programu vychází z některých požadavků pedagogiky volného času:

dobrovolnosti - děti by měli činnost vykonávat dobrovolně na základě zájmu a motivace

zájmovosti a zajímavosti - činnosti by měly být pro děti atraktivní a pestré

aktivity - volit činnosti tak, aby v nich mohly být víceméně úspěšné všechny děti a aby participovaly na přípravě činností a jejich hodnocení

citlivosti a citovosti - překonávání překážek i činnosti samé by mělo dětem přinášet kladné emoce

seberealizace - prostřednictvím činnosti si vytváří žádoucí sociální kontakty, objevuje sebe sama

hry - všechny činnosti v ŠD jsou realizovány pomocí hry. Hra by měla navozovat kladné emoce a nové zážitky, které mohou vést k sebepoznání, poznání svých hranic a možností. Hra nabízí možnosti vstupu do nejrozličnějších rolí, situací a vztahů a odehrává se ve skutečném, či navozeném prostředí. Děti musí být ke hře dostatečně namotivovány, hra musí mít jasná a srozumitelná pravidla. Cíle a programy vybíráme s ohledem na složení skupiny.

ŠD organizuje pravidelnou činnost oddělení, pořádá nebo spolupořádá příležitostné akce a umožňuje žákům spontánní aktivity, odpočinek i přípravu na vyučování.

pravidelná činnost - představuje zejména organizované aktivity zájmového a tělovýchovného charakteru

příležitostné akce - přesahují rámec jednoho oddělení, nejsou zahrnuty do standardní týdenní činnosti (např. výlety, exkurze, apod.)

spontánní aktivity - zahrnují každodenní individuální klidové aktivity po obědě, při pobytu venku, spontánní hry v rámci ranního pobytu žáků nebo v tzv. koncové družině.

odpočinková činnost - představuje nejen klidové činnosti (poslech, hry, četba), ale i rekreační činnosti, různé organizované zájmové hry, tělovýchovné chvilky apod.

příprava na vyučování - nespočívá pouze ve vypracování domácích úkolů, ale patří do ní také didaktické hry, tematické vycházky, rozvoj digitální gramotnosti apod.

K dosažení stanovených cílů chceme využívat zejména těchto výchovně vzdělávacích strategií:

- skupinová práce
- individuální práce
- komunitní kruh
- výklad
- dramatizace
- projekty
- práce s knihami, časopisy
- vyprávění
- rozhovor
- pozorování
- hra
- práce s encyklopediemi, mapami, internetem
- soutěže
- výstavy
- besedy
- kvízy, křížovky, doplňovačky, skrývačky, rébusy
- vycházky
- pohybové aktivity
- odpočinek, relaxační techniky
- praktické dovednosti
- řešení problémových úloh

6. Vzdělávací obsah

Vzdělávací obsah vychází z RVP školy, a to z kapitoly „Člověk a jeho svět“. Je uspořádán do pěti tematických okruhů (Místo, kde žijeme, Lidé kolem nás, Lidé a čas, Rozmanitost přírody a Člověk a jeho zdraví).

Je sestaven pro jeden vzdělávací cyklus (5 let), určen pro děti od 1. do 5. třídy. Je tvořen podle polohy a podmínek školy.

ŠVP je otevřený dokument, který budeme v průběhu vzdělávacího cyklu doplňovat nebo upravovat.

6.1. Člověk a jeho svět

Téma		Rozvíjené klíčové kompetence*	Průřezová témata**
Náš domov	u nás doma - vyprávění, beseda - kresba, malba, koláž	3,4,5	
	naš dům - popis zařízení, můj dům - můj hrad - pomoc při úklidu, příjemné prostředí - práce s polytechnickou stavebnicí	3,4,6	
Škola	orientace ve škole - procházíme školou, třídy, kabinety, zaměstnanci - výzdoba tříd ŠD a chodeb školy, piktogramy - školní kuchyň a jídelna - příprava jednoduchého jídla - seznámení s řádem ŠD	1,2,3,4,6,	VDO
Cestou necestou	základní pravidla chování na komunikacích - cesta do školy, nebezpečná místa - doprava do školy (chodec – cyklista) - výroba dopravních značek, dopravních prostředků - chování v dopravních prostředcích, následky dopravní nekázně - soutěže s dopravní tematikou, námětové hry	1,2,5,6	OSV
Naše obec	obec, v níž žijeme (okolní města, příroda) - beseda, vycházky, kresba, malba - hledáme písničky našeho kraje, znak obce - povolání místních lidí, řemesla, čím budu	1,3,6	VDO
	návštěvníci - zajímavá místa v obci (stromy, sochy, budovy, rybník, potok) - obecní úřad, knihovna, pošta, lékárna, muzeum, zdravotní středisko (a jejich poslání) - povídání, exkurze	4,5	
	tradice a historie naší obce - knihy, obecní časopis, internet - pověsti (vycházky, vyprávění, ilustrace) - škola, kroniky školy - slavní rodáci	1,3,6	
Jak se žije jinde	Evropa, Evropská unie - práce s mapou, atlasem, vyhledávání v encyklopediích - kvízy, křížovky, doplňovačky,	1,2,5	MuV VMEGS
	Dovolená - vyprávění, prezentace - zážitky z prázdnin, obrázky, fotky, pohlednice - zajímavá místa	1,3,6	
	objevujeme svět - jiné kultury, zvyky, tradice	1,3,5	

Co vyprávěly peníze	- jak se dříve obchodovalo - ceny výrobků a potravin - besedujeme o tom, co je plýtvání (penězi, jídlem, energií) - podílíme se na finančním plánu rodiny - jak bychom finančně ocenili naši práci - vyrábíme „své peníze“ - hra na prodávajícího a kupujícího	2, 3	VDO OSV
---------------------	--	------	------------

6.2. Lidé kolem nás

Téma		Rozvíjené klíčové kompetence*	Průřezová témata**
Rodina	rodiče, prarodiče, širší rodina, rodokmen - povolání rodičů, jejich pracoviště - narozeniny a jmeniny členů rodiny - povídání, výroba dárečků - život prarodičů, knihy, písničky, zvyky	1,2,3,6,	OSV
	Den matek, Den dětí - výroba dárečků - sportovní odpoledne, soutěže, hry, kvízy	2,6	
	láska, manželství, rodičovství		
Oslavy a svátky	- jména v kalendáři, příjmení - narozeniny, znamení zvěrokruhu - výroba drobných dárečků a přání pro oslavence - uvažujeme, které dárky je vhodné/nevhodné darovat při různých příležitostech - etiketa v praxi (beseda)	4,5	OSV
Kamarádi	kamarád, spolužák, přítel - kamarádství, konflikty v mezilidských vztazích, soužití kolektivu - vytváření kladného vztahu ke spolužákům, pozitivního klimatu v oddělení ŠD (učit se naslouchat, vycházet spolu bez násilí) - kolektivní, míčové, stolní a společenské hry	2,3,4	
Nejsme všichni stejní	- lidé s postižením ve společnosti - pomoc, empatie - smyslové hry, malování ústy, Braillovo písmo, sociální a komunikační hry	1,3,4,6	MuV
	charita, nadace, veřejné sbírky - povídání o účelu sbírek, smysluplnost činností nadací a charitativních organizací,		
Jak se správně chovat	jak se chovat k ostatním - úcta k rodičům, dospělým, starším, sobě samým - cvičení chování v praktických situacích - odpovědnost za své chování, formování postojů,	2,3,4,	OSV

	posilování komunikačních schopností	1,2,3,4,	MeV
	chování ve společnosti - návštěva koncertu, divadla, výstavy,... - chování v restauraci, školní jídelně, správné stolování, úprava stolu při různých příležitostech - nácvik modelových situací		
	vliv sdělovacích prostředků (rozhlas, televize, film, tisk, internet,...) - reklama a její negativní vliv - besedy, práce s informacemi		
Mluvíme správně	- spisovnost, gesta, mimika - hlasité čtení pro poslech ostatním, správná artikulace - cvičíme si jazyk (jazykolamy) - čteme s porozuměním - slovní zásoba, schopnost vyjádřit se, naslouchat - hádanky, přesmyčky, tajenky, vyprávění zážitků	1,2,3	OSV
Všude žijí lidé	zvyklosti a tradice jiných národů - pohádky a pověsti z různých míst světa - hry dětí jiných kontinentů - poznáváme jiné národy, rasy, etnika, náboženství - typická jídla různých národů, exotické ovoce - předměty, obrázky, ilustrace, hledání v encyklopediích - kresba, malba, výroba předmětů na motivy cizokrajných příběhů - biblické příběhy (Bible)	1,3,4,5,6	MuV

6.3. Lidé a čas

Téma		Rozvíjené klíčové kompetence*	Průřezová témata**
Náš denní režim	režimové prvky - návyky na pravidelnou činnost (oběd, četba, odpočinek, relaxační vycházky) - správné využívání volného času, zaměstnání a koníčky - dochvilnost, jízdní řády, zbytečný spěch	1,4,5	OSV
Hodiny	měření času - hodiny, minuty, sekundy (stopky, budík) - pojmy včera, zítra, ... - náš kalendář - rozčlenění roku na čtvrtletí, měsíce, dny - časová pásma - vyhledávání v knihách a encyklopediích - jednoduché výrobky z papíru	1,2,6	MuV
	dětství, dospělost, stáří - jak se mění lidé, věci, budovy, obec, škola	1,4,5,6	OSV

	(školní kronika, almanach) - časová osa, fáze života (péče o seniory) - malujeme příhody z raného dětství		
Historie a pokrok	změny vesnice - vycházky po okolí, stará část obce, nové sídliště, domy	1,5	VDO
	bydlení - technické zařízení dříve a nyní - řemeslná výroba a její vývoj - staré předměty, styly oblékání - exkurze do obecního muzea - kresba, koláže, obrázky	1,3,6	
Objevy a vynálezy	vývoj dopravy a strojů - elektrické spotřebiče, nářadí, jednoduché stroje, vynálezy - objevitelé a vynálezci - jednoduché fyzikální a chemické pokusy - vyprávění s obrázky, kresby, prostorové výrobky	1,2,6	VMEGS
Zvyky a tradice	pranostiky, pověry, přísloví, přirovnání - význam lidových zábav - četba pověr, pověstí, písní - ilustrace - Čermenské folklorní slavnosti - advent, masopust, Vánoce, Velikonoce, posvícení,...	1,3,5,6	MuV

6.4. Rozmanitosti přírody

Téma		Rozvíjené klíčové kompetence*	Průřezová témata**
Příroda kolem nás	rostliny, stromy - herbář, sběr léčivých rostlin - pokusy s přírodní tematikou, rozmnožování rostlin - péče o pokojové rostliny - léčivé rostliny, sběr a jejich využití v lékařství a kosmetice - četba dětské literatury s přírodní tematikou - ovoce, zelenina - aranžování přírodnin	1,2,5,6	EV VMEGS
	živočichové - ve volné přírodě a v zajetí - zvířata v Zoo - péče o domácí mazlíčky - exkurze do přírodovědného muzea - kreslíme a malujeme oblíbené zvíře - výrobky se zvířecí tematikou	1,2,5,6	EV VMEGS
	neživá příroda - využití poznatků z encyklopedií, kreslení	1,5,6	EV VMEGS

	v přírodě, výrobky z přírodních materiálů, malované kamínky - projektové zpracování daných témat		
Příroda a její proměny	roční období - týden, měsíc, rok - počasí, podnebí, přírodní živly - vycházky do přírody, pozorování změn podle ročních období (nebezpečí bouřky, náledí, mlhy)	1,2,5	EV
	mapy, globus, světové strany - orientace na mapě, buzola	1,2	
	vznik a vývoj Země - člověk a vesmír - vyhledávání informací v knihách, na internetu	1,5	
Ochrana živ. prostředí	- suroviny a výrobky z nich (plast, sklo, porcelán, kov) - třídění odpadů, ekologie - povídání o zásadách ochrany životního prostředí	1,2,4,5,6	EV
	Den Země (22.4.) - úklid hřiště a okolí školy	1,5,6	
Naše vlast	kraje, hlavní město - hledání v mapách, encyklopediích - pražské památky a pověsti - obrázky, fotografie, pohlednice	1,3,5	VDO
	památky, přírodní krásy - Národní parky, CHKO, přírodní rezervace - hrady a zámky - vyprávění zážitků z výletů - pověsti hradů a zámků - pexesa, kvarteta	1,5	
	státní symboly, prezident - povídání, obrázky, sídlo prezidenta - státní svátky a jejich význam	1,5	
	dějiny našeho národa - vyhledávání obrázků a zajímavostí v knihách a časopisech, leporelo	1,5	

6.5. Člověk a jeho zdraví

Téma		Rozvíjené klíčové kompetence*	Průřezová témata**
Poznáváme své tělo	péče o zdraví - prevence onemocnění - hygiena těla, otužování, zdravá rodina, civilizační choroby - u lékaře, léky a jejich škodlivé účinky - příroda pro zdraví (léčivé byliny) - první pomoc, úrazy, telefonní čísla, lékárnička - učíme se ošetřit drobná poranění - soutěže se zdravotní tematikou - relaxační cvičení v místnosti, pohybové hry v tělocvičně i přírodě	1,2,4,5,6	OSV

	- kostra, smysly, orgány - hrajeme hry propojující tělesnou zdatnost s rozvojem paměti a orientaci v přírodě - kresby, malby		
Zpívání pro radost	- ukázky hry dětí na různé hudební nástroje - poslech hudby - hra na tělo, zpěv - malované písničky, hudební nástroje - dechová cvičení, vytleskávání rytmu - soutěže ve zpěvu, zopakuj zahranou melodii nebo rytmus - poznávání nástrojů v orchestru	1,3,6	OSV
Zdravý životní styl	jídelníček - zdravá výživa, vitamíny - péče o chrup a celé tělo - povídáme si o tom, co jíme - potravinová pyramida	1,2,3	OSV
	- předcházíme rizikovému chování (šikana, drogy, alkohol)	1,2,3,4,5	

***Klíčové kompetence**

1. Kompetence k učení
2. Kompetence k řešení problému
3. Komunikativní kompetence
4. Sociální a interpersonální kompetence
5. Činnostní a občanské kompetence
6. Kompetence k trávení volného času

**** Průřezová témata** jsou také součástí ŠVP ŠD, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot.

OSV = Osobnostní a sociální výchova

VDO = Výchova demokratického občana

VMEGS = Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

MuV = Multikulturní výchova

EV = Enviromentální výchova

MeV = Mediální výchova

7. Péče o žáky se specifickými vzdělávacími potřebami

Vychovatelky se spolu s třídními učiteli snaží rozpoznat symptomy výukových a výchovných poruch. Třídní učitelka seznamuje vychovatelky se závěry případného vyšetření v PPP a z nich vyvozenými opatřeními. Žákům, se speciálními vzdělávacími potřebami bude podle stupně a charakteru jejich znevýhodnění při začleňování do volnočasových aktivit věnována průběžná zvláštní pozornost.

Jedinci, jejichž postižení vyžaduje bezbariérový přístup, nemohou být do našeho zařízení přijati, jelikož tyto podmínky nesplňujeme.

Vychovatelky zaručují přiměřenou individuální péči, nalézají odpovídající metody a formy práce. Některé metody práce s poruchami pozornosti a vnímání:

- neklademe důraz na kvantitu, ale kvalitu
- začínáme splnitelnými úkoly
- nezdůrazňujeme chyby
- chválíme
- vychovatelka úzce spolupracuje s třídním učitelem a s rodiči dítěte

Pro rozvoj talentovaných jedinců bude nabízet ŠD další doplňkové aktivity v oblastech jejich zájmů.

8. Podmínky pro přijímání žáků, průběh a ukončování vzdělávání

Zápis dětí do ŠD probíhá první den školního roku. Přijetí žáka do ŠD není nárokové a rozhoduje o něm ředitelka školy. Kapacita jednoho oddělení je 30 žáků. Hrozí-li překročení kapacity, jsou přijímáni zejména žáci prvních a druhých tříd, poté následujících ročníků.

Zákonný zástupce při přijetí vyplní zápisní lístek, ve kterém jsou veškeré potřebné údaje o dítěti. Ukončení docházky do ŠD je možné na základě písemné žádosti zákonného zástupce. Při opakovaném porušování Vnitřního řádu školní družiny, ohrožování zdraví a bezpečnosti vlastní i ostatních, častém nerespektování pokynů vychovatelky, může být žák ze ŠD vyloučen. O vyloučení žáka rozhoduje ředitelka školy ve správním řízení. Žák může být také vyloučen v případě, že nebude uhrazena úplata za vzdělávání v ŠD. Průběh vzdělávání a docházka jsou evidovány v elektronické třídní knize (systém Bakaláři).

9. Podmínky materiální

ŠD využívá pro svou činnost tři účelově vybavené místnosti, chodbu oddělenou od ostatních prostorů školy přepážkovými dveřmi, šatnu v suterénu školy, tělocvičnu, počítačovou učebnu vybavenou internetem, knihovnu, sportovní areál školy, areál zdraví a okolní přírodu, lesy a nové dětské hřiště.

Oddělení jsou vybavena hrami, časopisy, příruční knihovnou, pomůckami pro různé zájmové a odpočinkové činnosti a sportovním náčiním. Fond her a pomůcek je obnovován z rodičovského příspěvku. Při činnostech využíváme tablety, notebooky a TV. Žáci jsou vedeni k šetrnému zacházení s veškerým zařízením. Vlastní prostory, které svým uzpůsobením vyhovují žákům mladšího školního věku, usnadňují partnerskou komunikaci mezi žáky a vychovatelkou a mezi dětmi navzájem (sezení na židličkách, v kruhu, na koberci). Výzdoba prostor je mobilní, žáci se na ní podílejí vlastními výtvary.

10. Podmínky personální

Oddělení jsou vedena plně kvalifikovanými pedagogy. Jedna z vychovatelek zastává funkci vedoucí vychovatelky, má dlouholetou praxi. Všichni mají pedagogické vzdělání. Stále využívají možnosti dalšího vzdělávání - samostudium, akreditované kurzy různého zaměření. Vychovatelky v naší školní družině jsou iniciátorkami a průvodkyněmi dětí při nabízených činnostech, které mohou řídit přímo i nepřímo. Navozují jednotlivé činnosti, motivují děti k těmto činnostem, umožňují jim rozvíjet jejich zájmy a spolu s dětmi jednotlivé činnosti a jejich výsledky hodnotí. Smyslem jejich práce je probouzet v dětech aktivní zájem o okolí, rozvíjet jejich přirozenou zvědavost, chuť navazovat sociální kontakty, rozvíjet komunikaci mezi dětmi.

Snažíme se vytvořit dětem příznivé sociální klima, vzbuzovat vybranými aktivitami zájem o jednotlivé činnosti, podporovat rozvoj sebevědomí a dalších pozitivních stránek osobnosti u dětí.

11. Ekonomické podmínky

Měsíční úplata za pobyt dítěte v ŠD činí 200,- Kč, viz Směrnice č. 21 – úplata ve školní družině. Úplata je hrazena předem ve dvou splátkách na účet školy, a to

za 1. období (září až prosinec) - 800,- Kč do 15.10.

za 2. období (leden až červen) - 1200,- Kč do 15. 2.

Výši úplaty stanoví zřizovatel školy.

12. Evaluace

Vychovatelky individuálně hodnotí vlastní práci a snaží se o sebereflexi podle reakcí žáků (komunitní kruh, beseda) a jejich rodičů. Na základě toho poté upravují činnosti a hledají nové metody, které vedou k zefektivnění práce a kvalitnějším výsledkům. Dalším prováděným evaluačním šetřením je SWOT analýza - dotazníky pro žáky (3. – 5. třídy). Vychovatelky jednou týdně konzultují své postřehy mezi sebou, spolupracují také s třídními učiteli. Činnost ŠD je hodnocena také vedením školy prostřednictvím pravidelných hospitací. Zpětnou vazbu vychovatelky získávají především pomocí rozhovorů s rodiči i žáky. Pro rodiče jsou také vyhrazeny konzultační hodiny každé první pondělí v měsíci od 15⁰⁰ do 16⁰⁰ hod. (po předchozí domluvě).

Při evaluaci práce školní družiny a ŠVP hodnotíme tato kritéria:

- práci stávajících oddělení ŠD
- působení činnosti a vychovatelek na jednotlivé žáky
- podmínky činnosti (vybavení, prostředí, materiální zabezpečení)
- organizace činnosti (využití času vyhrazeného pro činnosti, zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví,...)

13. Bezpečnost a ochrana zdraví žáků

Na začátku školního roku obě vychovatelky ve svém oddělení seznámí děti s Vnitřním řádem školní družiny a společně s dětmi si určí pravidla soužití ve školní družině. Poučení dětí vychovatelka zapíše do elektronické třídní knihy (systém Bakaláři) do kolonky „jiné činnosti“ s vyznačením data, kdy bylo provedeno. Dále jsou děti poučeny o bezpečnosti před zahájením každé činnosti. V případě úrazu jsou žáci opětovně poučeni o prevenci bezpečnosti. Lékárnička pro první pomoc je umístěna v I. oddělení ŠD a je přístupna k ošetření v ranních i odpoledních hodinách. Telefonní čísla rodičů v případě úrazu jsou uvedena v přihláškách do ŠD a v systému Bakaláři. Všechny vychovatelky byly proškoleny v základech první pomoci a jsou seznámeny se zdravotním stavem dětí (epilepsie, diety, alergie...). Vychovatelky spolupracují s rodiči a třídními učiteli a bezprostředně reagují na výchovné a jiné problémy.

13.1. *Hygiena a bezpečnost v ŠD*

- vhodná struktura činnosti a skladba zaměstnání – vychovatelka vybírá věkově přiměřenou činnost, při které nedojde ke zranění dítěte
- stravovací návyky a pitný režim – vychovatelka dbá na hygienu a kulturu stolování, dohlíží na pitný režim dětí (ŠJ, ŠD)
- místnost ŠD je vybavena umyvadlem, koberec je pravidelně vysáván a PVC myté mokrou cestou, místnost je pravidelně větrána okny
- bezpečné pomůcky – vychovatelka dbá na používání věkově přiměřených pomůcek
- ochrana před úrazy a eliminace nebezpečných situací – vychovatelka eliminuje možné úrazy proškolením na začátku školního roku a opakováním během školního roku. Svým pedagogickým působením neustále nabádá k dodržování bezpečnosti, děti má neustále v zorném poli
- označení nebezpečných předmětů – vychovatelka seznámí žáky s provozními řády využívaných prostor – škola, ŠJ, ŠD, tělocvična, učebna PC, dílna
- na počátku školního roku jsou žáci poučeni o bezpečnosti a společenských normách v ZŠ, ŠD, ŠJ, při společných vycházkách a akcích. O poučení je veden záznam v přehledu VVP. V případě úrazu jsou žáci opětovně poučeni o prevenci bezpečnosti
- bezpečnost silničního provozu - děti jsou na začátku roku poučeny o bezpečnosti silničního provozu, během roku je poučení opakováno
- dostupnost prostředků první pomoci – ŠD je vybavena dostupně umístěnou lékárníčkou PP, která je pravidelně doplňována potřebným materiálem

13.2. *Psychosociální podmínky v ŠD*

- pohoda prostředí a příznivé sociální klima – vychovatelka vede k otevřenosti a partnerství v komunikaci, úctě, toleranci, uznání, empatii a pomoci druhému
- respektování potřeb jedince – vychovatelka organizuje činnost vycházející ze zájmů účastníků
- věková přiměřenost a motivující hodnocení – vychovatelka respektuje individualitu dětí, hodnotí v souladu s jejich možnostmi
- ochrana před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy – vychovatelka se pedagogickým působením snaží zabránit sociálně patologickým jevům
- spoluúčast na životě zařízení – vychovatelka preferuje společné plánování činnosti, vlastní podíl dětí na případném řízení a následném hodnocení
- včasná informovanost – vychovatelka včas informuje děti a jejich zákonné zástupce o činnostech ve školní družině

13.3. Osnova poučení žáků o bezpečném chování při činnostech ŠD i mimo ni

- vnitřní řád ŠD
- bezpečné chování na chodbách a schodištích (úrazy, nevhodná nebo poškozená obuv, při běhání, sjíždění zábradlí, klouzání, úderem prudce otevřených dveří, rozbitím velkých skleněných tabulí)
- chování ve školní jídelně – kulturnost stravování a zacházení s potravinami, opaření horkými tekutinami, píchnutí přiborem apod.
- hygienické návyky, nakažlivé nemoci, prevence
- zákaz nošení do ŠD předmětů, které nejsou potřebné k činnostem, jsou nebezpečné nebo příliš cenné
- chování při úrazech vlastní osoby, nebo jiných osob – ohlašovací povinnost, povinnost poskytování první pomoci
- požární nebezpečí, ohlašování, pomoc
- důležitá tel. čísla: 150 – hasiči, 155 – lékařská záchranná služba, 158 – státní policie
- umístění přenosných hasicích přístrojů, jejich druhy a použití, zákaz poškozování hasicích přístrojů (utrhané plomby, vypuštěné náplně, úderem poškozené nádoby – nebezpečí výbuchu)
- označení únikových cest z objektu, shromaždiště
- bezpečné chování při příchodu do ŠD a odchodu ze ŠD a na veřejných komunikacích

13.4. Poučení o bezpečnosti před odchodem na prázdniny

- dopravní kázeň, styk s neznámými osobami, alkohol, kouření, toxické a omamné látky, pyrotechnické výrobky, nebezpečí při hrách a sportech – zvláště koupání, zákaz her na staveništích, zemědělských a soukromých objektech
- úžeh, úpal, autonehody, první pomoc

13.5. Poučení o bezpečnosti před akcemi

- provozní řád, zakázané činnosti, přivolání pomoci
- pobyt v přírodě – kázeň, styk s neznámými osobami, alkohol, kouření, toxické a omamné látky, riziko poranění od zvířat, nebezpečí uštknutí, první pomoc
- výlety – kázeň, alkohol, kouření, toxické a omamné látky, nebezpečné nástroje (nože apod.)
- exkurze – nevzdalovat se samovolně od skupiny, na nic nesahat, nestrkat se mezi sebou, nechodit na kraje prohlubní a zakázaných prostorů

13.6. Poučení o bezpečnosti při vycházkách a pobytu v přírodě

- klopýtnutí, uklouznutí, poranění při pádu, poskytnutí první pomoci
- nachlazení, úpal, úžeh, infekce
- chůze po komunikaci, dopravní prostředky
- riziko poranění (klacky, kameny), poranění od zvířat, nebezpečí uštknutí, kázeň
- vymezení prostoru při volných hrách, upozornění na nebezpečná místa, předměty
- porušování režimu chůze po schodech (pády, schody, šikmé našlápnutí)
- vhodné chování v šatnách, úklid oblečení, bačkor apod.

13.7. *Poučení o bezpečnosti při sportovních činnostech (hřiště, tělocvična)*

- pády, uklouznutí, klopýtnutí
- nachlazení, úpal, úžeh, infekce, hygiena
- přetížení svalů, šlach, poškození páteře, zlomeniny
- závady na tělocvičném, zahradním nářadí a náčiní
- komunikace, dopravní prostředky
- bezpečnost při bobování, sáňkování, bruslení, klouzání
- vymezení prostoru a stanovení pravidel
- při plavání dodržovat stanovený počet dětí ve skupině, nežádoucí pády, uklouznutí, poranění v bazénu i mimo něj, příp. utonutí
- seznámení s řádem tělocvičny apod.

13.8. *Poučení o bezpečnosti při rukodělných činnostech a přípravě na vyučování*

- nevhodné používání hraček, pomůcek, nábytku a ostatního školního zařízení, nevhodná manipulace s nimi
- píchnutí a pořezání (nůžky, tužky, štětce, špejle apod.)
- pády na ostré hrany, přimáčknutí, naražení do stěn, bran, dveří
- pořezání o sklo (okna, dveře, skleněné výplně)
- vhodnost a stabilita nábytku
- nebezpečí pádu na mokré podlaze
- bezpečné zacházení s drobným materiálem (korálky, luštěniny, kostičky, kuličky,...)
- seznámení s řádem učebny PC a školní dílny

13.9. *Poučení o správném stravování*

- komunikace, dopravní prostředky
- nežádoucí pády, uklouznutí, klopýtnutí
- nedostatky při nošení horkého jídla
- píchnutí a pořezání o vidličku a nůž
- opaření, polití, ušpinění
- riziko infekčních onemocnění nebo epidemie
- opatrnost žáků při chůzi a jídle ve školní jídelně

13.10. *Bezpečný internet a mobilní telefon*

- nesdělovat nikomu osobní údaje (celé jméno, adresu, věk ...)
- opatrnost při zveřejňování fotografií (ne vše se smí zveřejnit)
- přeposílání nevhodných informací
- nereagovat na nabídky k osobnímu setkání (informovat o takové nabídce rodiče nebo učitele)
- nebezpečí ukrytá v tzv. sociálních sítích (Facebook apod.)
- šikana prostřednictvím internetu a mobilního telefonu, videa a jejich zveřejňování...

13.11. *Setkání s neznámým člověkem*

- pozdravit, ale neodpovídat na dotazy osobního rázu (věk, adresa, kdo je doma apod.)
- nikam s ním neodcházet, nic si od něj nebrat
- při pocitu sledování zajít do obchodu, oslovit známé lidi, požádat o pomoc sousedy, informovat rodiče, učitele...
- Při nevhodném chování i známých lidí informovat rodiče, učitele ...

13.12. *Setkání s neznámým zvířetem*

- nehladit, nedráždit, nekrmit (obejít obloukem)
- zachovat klid (neutíkat, nezvedat ruce, pozor na prudké pohyby)
- při jízdě z kola (pokud vás sleduje) sesednout a pokračovat pěšky v klidu
- při kontaktu umýt ruce, v případě pokousání nebo poškrábání informovat dospělou osobu...

13.13. *V blízkosti otevřeného ohně*

- pozor na hořlavé materiály (papír, látky, barvy...)
- neběhat, nenatahovat se přes otevřený oheň, neskákat přes něj
- nezapalovat předměty (klacky, špejle apod.)
- nevhazovat nic do ohně
- poslouchat pokyny vychovatelky
- nezapalovat oheň bez dozoru dospělého
- při opékání buřtů pozor na jehly na opékání (ostré, horké)
- případný úraz okamžitě nahlásit ...

13.14. *Práce s ostrými předměty (nože, nůžky, kružítko, tužky, jehly, dlátko, pilky)*

- nechodit s nimi, neběhat ani kolem ostatních, sedět
- když chci pro něco dojít nebo se natáhnout, tak ostrý předmět odložit
- nešermovat, nezkoušet ostrost na sobě ani nikom (ničem) jiném
- nestrkat se
- používat tyto nástroje pouze k určenému účelu
- dbát pokynů vychovatelky
- případný úraz okamžitě nahlásit

13.15. *Při přesunech (po chodbách školy i mimo budovu školy)*

- pohyb ve dvojicích
- smluvené signály
- čekat na smluvených místech
- neběhat na chodbách
- chůze po schodech
- nebezpečí srážky, uklouznutí, pádu ...

13.16. Na zastávkách autobusu, při vystupování, nastupování a při jízdě autobusem

- úzký prostor na chodnících u autobusových zastávek
- neběhat, nehonit se
- nebezpečí kolem zaparkovaných autobusů
- při nastupování a vystupování se nestrkat
- pozor na vysoké schody
- nástup předními dveřmi, výstup (většinou) zadními dveřmi
- v autobuse nekřičet, nepobíhat
- postupuji co nejdále dozadu
- aktovky ze zad
- pevně se držet
- nezapomenout na pravidla slušného chování, bezpečného chování...

13.17. Prevence rizikového chování

V naší školní družině se zaměřujeme především na nespecifickou primární prevenci. Naším cílem je prohlubovat dovednosti dětí, jak chránit své zdraví, znát jeho hodnotu a rozvíjet sociální dovednosti a zdravé sociální vztahy.

Vycházíme z toho, že každá nová činnost, která dítě zaujme a pracuje na ní s nadšením, ho odvádí od stereotypu všedního dne a touhy zkoušet nepoznané. Společně s dětmi se snažíme formou kooperativních činností vytvářet zdravé vztahy mezi dětmi navzájem, posilovat sebevědomí dětí, jejich ochotu pomáhat druhým, všímat si lidí kolem sebe, odmítat všechny formy násilí, orientovat se v krizových situacích a snažit se je řešit. Seznamujeme děti se zdravotními riziky spojenými se špatným životním stylem, s kouřením, alkoholem, užíváním drog a léků a se způsoby odmítání návykových látek. V rámci výchovy k volnému času nabízíme dětem množství aktivit, na jejichž přípravě se podílejí a tím se učí najít si svou oblíbenou činnost, které se mohou ve svém volném čase věnovat.

Bezpečné chování - takové chování, kterým vědomě neohrozím svou bezpečnost ani bezpečnost nikoho jiného (přemýšlení při všem, co dělám).

14. Přílohy

Klíčové kompetence a očekávané výstupy

Pojem kompetence je chápán jako souhrn znalostí, schopností a praktických dovedností a s nimi souvisejících postojů i hodnotových orientací, které jsou předpokladem k výkonu činností. Při výchovné práci v ŠD navazujeme na školní výuku, kompetence budou dále posilovány a rozvíjeny.

1. Kompetence k učení

Učí se s chutí, práci dokončí, klade si otázky, hledá na ně odpověď, získané vědomosti dává do souvislostí, uplatňuje v praktických situacích a dalším učení.

2. Kompetence k řešení problému

Všímá si dění okolo, snaží se řešit situace, při jejich řešení užívá logické, matematické, empirické postupy, chápe, že vyhýbání se řešení problému nevede k cíli. Započaté činnosti dokončuje.

3. Komunikativní kompetence

Ovládá řeč, vyjadřuje sdělení, myšlenky, otázky, odpovědi vhodně formulovanými větami, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, kultivovaně. Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, zapojuje se do diskuse, obhájí svůj názor.

4. Sociální a interpersonální kompetence

Samostatně se rozhoduje o svých činnostech, uvědomuje si, že za ně nese důsledky, projevuje ohleduplnost, citlivost, rozpozná nevhodné chování, nespravedlnost, agresivitu, šikanu, spolupracuje ve skupině, dokáže se prosadit i podřídit, přijmout kompromis, respektuje jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.

5. Činnostní a občanské kompetence

Učí se plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, odpovědně přistupuje k úkolům a povinnostem, uvědomuje si práva svá i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí (přírodní i společenské), dbá na osobní zdraví své i druhých.

6. Kompetence k trávení volného času

Orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinách i individuálních činnostech, dokáže odmítnout nevhodnou nabídku volného času.

Pozn.: Čísla jednotlivých kompetencí korespondují s ŠVP.

Očekávané výstupy na konci vzdělávacího období:

- Děti rozumí tomu, co znamená aktivní trávení volného času.
- Mají vytvořen kladný vztah k pohybu a sportování.
- Umí samostatně pracovat.
- Umí se samostatně rozhodnout.
- Děti jsou tvořivé a zručné.
- Mají radost z procesu tvoření.
- Umí používat pracovní a ochranné pomůcky.
- Děti mají kladný vztah k přírodě a životnímu prostředí.
- Děti jsou seznámeny se zdravým životním stylem (stravovací návyky, pitný režim, hygienické návyky).
- Objektivně hodnotí své chování a dovedou přijímat jeho důsledky.
- Znájí pravidla soužití.
- Dbají na svou bezpečnost a předcházejí úrazům.
- Umí se chovat zodpovědně ke svému zdraví i ke zdraví ostatních.
- Umí si zvolit zájmovou činnost podle svých možností, schopností a zájmu.
- Dokončí rozdělanou práci.
- Formulují své názory a postoje.
- Umí odpočívat a relaxovat.
- Umí naslouchat druhým a brát na ně ohledy.
- Aktivně se zapojují do společných činností.
- Umí pojmenovat svůj problém a hledat řešení.
- Dokáží druhé požádat o pomoc a také ostatním svou pomoc nabídnout.
- Spolupodílí se na tvorbě plánu a přípravě činností.

